

ΑΓΑΠΩ ΤΗ ΦΥΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολύς λόγος γίνεται σήμερα για το περιβάλλον. Διεθνείς οικολογικές οργανώσεις όπως η Greenpeace, το WWF και άλλες υψώνουν φωνή διαμαρτυρίας για την καταστροφή του πλανήτη και οργανώνουν πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση όλων στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Το πρόβλημα όμως δεν λύνεται μόνο με τη δράση αυτών των οργανώσεων. Το πρόβλημα πρέπει πρώτα να το λύσει ο κάθε άνθρωπος βαθιά μέσα του. Ο κάθε άνθρωπος οφείλει να αποκτήσει οικολογική συνείδηση και αυτό μπορεί να το πετύχει μόνο όταν τοποθετηθεί σωστά απέναντι στον Δημιουργό και τη δημιουργία. Γι' αυτό κι εμείς σήμερα θα ξεκινήσουμε τη συζήτησή μας αυτή για το περιβάλλον τοποθετώντας το πρόβλημα στην αφετηρία του, που είναι και η σωστή του βάση: Στο πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος και ποια είναι η θέση του ανθρώπου μέσα σ' αυτόν.

ΔΙΗΓΗΣΗ

Πριν δημιουργηθεί ο κόσμος, δεν υπήρχε τίποτε. Σκοτάδι και σιωπή βασιλεύε. Ο Θεός όμως, που είναι η Ζωή, αποφάσισε να γεμίσει με ζωή το χάος αυτό. Το «τίποτα», το «μηδέν», να το κάνει «σύμπαν». Κόσμο ζωής! Να χύσει μέσα σ' αυτόν την αγάπη Του! Σε έξι μέρες λοιπόν (μεγάλα χρονικά διαστήματα ήταν οι μέρες της Δημιουργίας) έκτισε τον πανέμορφο κόσμο. Το φως, τον ουρανό, τ' αστέρια, τη στεριά και τη θάλασσα, το φυτικό και το ζωικό βασίλειο.

«Και είδεν ο Θεός τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν» (Γεν. α' 31). Έριξε, κατά κάποιον τρόπο, μια ματιά ο Θεός και είδε ότι όλα ήταν ωραία. Ναι. Η γη ήταν ένας Παράδεισος μέσα στα άνθη, μέσα στα λουλούδια, μέσα στα καρποφόρα δένδρα, μέσα στα ζώα, που ήταν όλα ήρεμα τότε, δεν ήταν κανένα άγριο.

Ο άνθρωπος γίνεται βασιλιάς της Κτίσης

Σαν παλάτι ήταν η γη. Αλλά κάτι έλειπε από εκείνο το παλάτι. Έλειπε ο νοικοκύρης, ο βασιλιάς. Ποιος προοριζόταν να γίνει ο βασιλιάς της γης; Ο άνθρωπος! Έτσι λοιπόν, ύστερα απ' όλα αυτά, αποφασίζει ο Θεός να δημιουργήσει τον άνθρωπο, τον βασιλιά της κτίσης, τον νοικοκύρη της γης, το αφεντικό του Παραδείσου. Και πράγματι με τα δικά Του θεικά χέρια, «χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς», πήρε χώμα από τη γη και έπλασε τον άνθρωπο, την «κορωνίδα της Δημιουργίας» και το τελειότερο από τα πλάσματά του, σύμφωνα με τη δική του την εικόνα και την ομοίωση. Οι άγιοι Πατέρες σημειώνουν ότι πρώτα ετοίμασε ο Θεός όλο το σπίτι, το εφοδίασε με τα απαραίτητα και τότε μόνο έβαλε τον άνθρωπο να κατοικήσει.

Στη συνέχεια ο Θεός ανέθεσε τη φροντίδα και την προστασία της όμορφης και καλής δημιουργίας στον άνθρωπο, το πιο ξεχωριστό και προικισμένο δημιούργημά Του. Διαβάζουμε στο βιβλίο της Γένεσης ότι «έλαβε Κύριος ο Θεός τὸν ἄνθρωπον, ὃν έπλασε, καὶ έθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. β' 15). Δηλαδή, τον έβαλε μέσα στον κήπο της Εδέμ και του έδωσε εντολή να τον καλλιεργεί και να τον προσέχει. Να τον προσέχει

από τι; Προφανώς από τις ζημιές που θα μπορούσαν να προξενήσουν τα ζώα. Έτσι ο άνθρωπος ανέλαβε από τότε να προστατεύει τη γη.

Επίσης, ο Θεός ευλόγησε τον άνθρωπο και του παραχώρησε την εξουσία να κυριαρχεί πάνω στη γη (Γεν. α' 27-30). Με την εργασία του θα έπαιρνε τα απαραίτητα για τη ζωή του. Τα πλούσια αγαθά της θα έπρεπε να τα διαχειρίζεται με σύνεση και αγάπη, χωρίς απληστία και εγωισμό, και όλα θα ήταν ευλογημένα και αρμονικά. Τέτοια ήταν η αγάπη και η τιμή με την οποία ο Θεός είχε περιβάλει τον άνθρωπο. Και ο άνθρωπος ζούσε ευτυχισμένος απολαμβάνοντας τις πλούσιες δωρεές του Θεού.

Η σχέση του ανθρώπου με την κτίση μετά την πτώση

Δυστυχώς όμως, η υπέροχη αυτή σχέση και κοινωνία του ανθρώπου με τον Δημιουργό του διαταράχθηκε με την παρακοή των Πρωτοπλάστων και την απομάκρυνσή τους από τον Θεό. Μάλιστα η διατάραξη αυτής της σχέσης είχε αντίκτυπο και στο περιβάλλον του. Μετά την πτώση ο άνθρωπος:

α) παύει να είναι ο οικονόμος της Δημιουργίας, αυτός που την προστατεύει. Αντίθετα, την εκμεταλλεύεται και την καταστρέφει. Η εργασία του δεν είναι πιά χαρά και απόλαυση, αλλά μόχθος και άγχος. Πλέον, αρχίζει η εχθρότητα ανάμεσα στον άνθρωπο και στην υπόλοιπη Κτίση.

β) χάνει την απόλυτη κυριαρχία του στη φύση. Τώρα τα στοιχεία της φύσης και τα ζώα δεν υπηρετούν πρόθυμα, όπως πρώτα, τον άνθρωπο.

Ο Χριστός εγκαινίασε τον δρόμο της συμφιλίωσης

Για να αποκατασταθεί η φυσική ισορροπία και να επανέλθει η αρμονία στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, έπρεπε πρώτα να συμφιλιωθεί ο άνθρωπος με το Θεό. Γι' αυτό και όταν ήρθε «το πλήρωμα του χρόνου», ήρθε ο Κύριος Ιησούς Χριστός ως μεσίτης Θεού και ανθρώπων. Ήρθε για να λυτρώσει τον άνθρωπο δίνοντάς του τη δυνατότητα να απαλλαγεί από την αμαρτία που τον καθιστούσε εχθρό και αποστάτη και τον απομάκρυνε από τον Θεό.

Οι άνθρωποι του Θεού συμφιλιώνονται με την υπόλοιπη Κτίση

Απόδειξη αυτής της συμφιλίωσης είναι η ζωή των αγίων. Οι άγιοι αντιλαμβάνονται ότι η ένωσή τους με τον Θεό περνάει μέσα από τη συμφιλίωση με τον συνάνθρωπο και την κτίση. Ο άνθρωπος που αγαπά τον Θεό, αγαπά και τη φύση, διότι όλα τα δημιουργήματα είναι πλάσματα του Θεού τα οποία ο πάνσοφος Δημιουργός «εποίησε καλά λίαν».

Συχνά διαβάζουμε στους βίους των αγίων περιστατικά που δείχνουν ότι όσο ο άνθρωπος αποκτά τη Χάρη του Πνεύματος του Θεού, τόσο περισσότερο αγαπά τη φύση. Μάλιστα, η φύση ανταποκρίνεται στην αγάπη του και γι' αυτό βλέπουμε τα στοιχεία της φύσης και τα ζώα να υποτάσσονται πρόθυμα σ' αυτόν.

Έτσι διαβάζουμε ότι το λιοντάρι που φύλαγε τη νεκρή οσία Μαρία την Αιγυπτία στην έρημο, στο κάλεσμα του αββά Ζωσιμά έσκαψε τον τάφο της οσίας με τα πόδια του. Και τελειώνοντας έσκυψε ευλαβικά μπροστά στον μοναχό Ζωσιμά και χάθηκε στην έρημο.

Έπίσης πληροφορούμαστε ότι αρκούδες, λύκοι, φίδια και άλλα άγρια ζώα και πουλιά έρχονταν στη μικρή καλύβα του οσίου Σεραφείμ του Σάρωφ στην έρημο με την οικειότητα με την οποία πλησίαζαν τον Αδάμ και την Εύα στον Παράδεισο πριν από την πτώση. Ο Ρώσος ασκητής με τη γεμάτη αγάπη καρδιά και το πρόσωπο με τη χαρούμενη ακτινοβολία τα καλοδεχόταν και τους πρόσφερε μικρά ψωμάκια, απ' αυτά που έπαιρνε την Κυριακή από το μοναστήρι του, όπου κατέβαινε για να λειτουργηθεί και να κοινωνήσει. Μάλιστα η αρκούδα, την οποία είχε δει μια

μοναχή στα πόδια του ερημίτη Σεραφείμ προς το τέλος της ζωής του, υπήρξε από την αρχή ο υπηρέτης και ο φίλος του. Τη «Μίσα», όπως ονόμαζε την αρκούδα - φίλη του ο Ρώσος ερημίτης, την έστελνε συχνά για... διακονήματα! Της έλεγε: «Αντί να φοβίζεις τους ανθρώπους, Μίσα, πήγαινε να μου φέρεις κάτι καλό, που να μπορώ να το προσφέρω στους καλεσμένους μου». Κι εκείνη έφευγε και γύριζε περπατώντας στα πισινά της πόδια, κρατώντας στα μπροστινά μια κηρήθρα με μέλι...

Αυτή είναι η γνήσια και αυθεντική σχέση του ανθρώπου με την κτίση. Αυτήν την κατάσταση την απέκτησαν οι Άγιοι που καθάρισαν τον εαυτό τους από την αμαρτία και η καρδιά τους πυρπολήθηκε από την αγάπη του Θεού. Και η αγάπη τους αυτή ξεχείλιζε σέ όλη την πλάση.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ας ανακεφαλαιώσουμε όμως τα όσα είπαμε, για να δούμε και ποιο είναι το δικό μας χρέος:

1. Θυμάστε ποια εντολή έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο, όταν τον έβαλε μέσα στον Παράδεισο; (...)

«Εργάζεσθαι και φυλάσσειν αυτόν»! Έβαλε ο Θεός τον άνθρωπο μέσα στον Παράδεισο με την εντολή να τον καλλιεργεί και να τον προστατεύει. Από τότε ο άνθρωπος ανέλαβε να προστατεύει τη γη, να την φροντίζει με όλες του τις δυνάμεις και ικανότητες και να δίνει λόγο στον πραγματικό κύριο της δημιουργίας, δηλαδή τον Θεό.

2. Και όμως αυτή η πανέμορφη γη εδώ και μερικές δεκαετίες κινδυνεύει από τον ίδιο τον προστάτη της, τον άνθρωπο! Οικολογικά προβλήματα παγκοσμίων διαστάσεων έχουν κάνει για πρώτη φορά απειλητική την εμφάνισή τους. Γνωρίζετε μερικά από αυτά τα προβλήματα; (...)

Μολύνεται η ατμόσφαιρα από τα καυσαέρια, μολύνονται οι θάλασσες από τα χημικά απόβλητα, από το πετρέλαιο που διαρρέει και τα σκουπίδια που πετάμε αλόγιστα σ' αυτές, μολύνεται το έδαφος από τα επικίνδυνα χημικά λιπάσματα και τούς τόνους σκουπιδιών που εγκαταλείπουμε όπου τύχει. Μολύνονται τα ποτάμια, οι λίμνες, τα πάντα. Καίγονται τα δάση σε όλον τον κόσμο με ανεξέλεγκτους ρυθμούς.. Και πόσα άλλα...! ! Η τρύπα στο όζον, η όξινη βροχή, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, τα μεταλλαγμένα τρόφιμα... και πού είμαστε ακόμα!...

3. Ποια νομίζετε ότι είναι η αιτία για αυτές τις καταστροφές; (...)

Η απληστία του ανθρώπου, η καταναλωτική μανία του, η αλόγιστη ανάπτυξη και χρήση της τεχνολογίας.

Όλοι επιδιώκουμε με κάθε τρόπο το κέρδος και την καλοπέραση, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις που έχει η συμπεριφορά μας στο περιβάλλον. Στον βωμό του κέρδους καταπατούνται κανόνες που προστατεύουν το φυσικό τοπίο, τα δάση και τις εξοχές. Αυτή η νοοτροπία διακρίνει τόσο τα άτομα όσο και τα κράτη. Έχει γίνει τρόπος ζωής η αλόγιστη σπατάλη των ποικίλων αγαθών.

- Η μόδα και η διαφήμιση κάνουν τις επιθυμίες να αυξάνουν γρηγορότερα από την παραγωγή. Πάρα πολλά προϊόντα αγοράζονται χωρίς πραγματική ανάγκη, μόνο για επίδειξη και συμμόρφωση προς τη μόδα.

- Ο επιχειρηματίας κοιτάει την οικογένειά του, το εξοχικό του, τον σκύλο του, αδιαφορώντας για τις οικογένειες που πεινάνε και για το κακό που κάνει η βιομηχανία του που μολύνει τον κόσμο. Το μόνο που τον νοιάζει είναι το δικό του μικρό περιβάλλον να περνάει καλά και να μην του λείπει τίποτα.

- Το πανεπιστήμιο θα βρει ένα νέο μεταλλαγμένο φυτό που αποδίδει πολλαπλάσιο καρπό αλλά με υποβαθμισμένα άλλα στοιχεία.

- Ο κτηνοτρόφος, προκειμένου να αυξήσει τα κέρδη του, θα ταΐσει φθηνότερες τροφές τα ζώα, που όμως είναι ακατάλληλες.

Έτσι υποβαθμίζουμε το περιβάλλον μας, δεν ξέρουμε τι αγοράζουμε πλέον από τα super market.

Βασική λοιπόν αιτία του προβλήματος είναι η αμαρτία. Ο εγωιστής άνθρωπος που κοιτάζει μόνο τον εαυτό του και το συμφέρον του, την καλοπέραση και την ευχαρίστησή του.

4. Τι θα πρέπει λοιπόν να κάνουμε μπροστά στο πολύ μεγάλο αυτό πρόβλημα; (...)

Να ευαισθητοποιηθούμε και να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε όλοι υπεύθυνοι και ένοχοι για την καταστροφή που συντελείται. Γι' αυτό και πρώτα από όλα απαιτείται μετάνοια από όλους μας. Και μετάνοια σημαίνει αλλαγή. Αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς.

Πρακτικότερα, αυτό σημαίνει:

α) Να απαλλαγούμε από το πνεύμα του αχαλίνωτου καταναλωτισμού. Να ελέγχουμε τον εαυτό μας για καθετί που αγοράζουμε και ξοδεύουμε: Αυτό το έχω πραγματικά ανάγκη; Και άλλα θέματα μπορούμε να προσέχουμε:

- Μήπως ξοδεύουμε άσκοπα ηλεκτρικό ρεύμα;
- Μήπως πετάμε χωρίς λόγο τρόφιμα στα σκουπίδια;
- Μήπως πετάμε πράγματα και αγοράζουμε νέα, μόνο και μόνο για επίδειξη;

β) Να αγαπήσουμε τη φύση και το περιβάλλον. Να μην περιφρονούμε τις ομορφιές της.

Πολλές φορές ούτε γυρίζουμε να την κοιτάξουμε. Ωραία ηλιοβασιλέματα. Θαυμάσια τοπία. Δάση με τα μύρια μυστικά τους! Θάλασσες με το μυστήριο της σιωπής τους! Αστροφώτιστες και φεγγαρόλουστες νύχτες μας αφήνουν αδιάφορους!... Βλέπουμε μερικά παιδιά σε ωραιότατες διαδρομές εκδρομών να παίζουν στα καθίσματά τους με τα κινητά τους και ούτε μια ματιά έξω στη θαυμάσια φύση! Είναι όμως και εκείνα που τα βλέπεις στην εκδρομή να σταματούν κάποια στιγμή το παιχνίδι τους και να σκύβουν για να θαυμάσουν ένα όμορφο λουλούδι, μια πολύχρωμη πεταλούδα, ένα παράξενο σκαθάρι!... Δεν σας φαίνεται παράξενο, όταν τα καλοκαιριάτικα βράδια κάποιιοι δεν δίνουν την παραμικρή σημασία στον αστροφώτιστο ουρανό και χώνονται μέσα στο σπίτι να κοιτούν στο μισοσκόταδο μια οθόνη;!...

Εάν περιφρονούμε τα έργα του Δημιουργού που έφτιαξε για εμάς, επόμενο είναι και να μην τα αγαπάμε. Να μην τα φροντίζουμε. Να φερόμαστε βάνουσα και καταστροφικά. Αντίθετα όσο περισσότερο παρατηρούμε τη φύση και θαυμάζουμε τις ομορφιές της τόσο περισσότερο γνωρίζουμε, αγαπάμε και δοξάζουμε τον Θεό Δημιουργό. Η φύση είναι το σοφό εικονογραφημένο βιβλίο που μας μιλάει για την παντοδυναμία, τη σοφία, την αγάπη του Θεού.

Οι άγιοι της Εκκλησίας μας είχαν πολύ λεπτή συνείδηση και δεν ανέχονταν ούτε την ελάχιστη καταστροφή στο περιβάλλον.

Ο «οικολόγος Άγιος», όσιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, αναφέρει: «Συνέβη να πατήσω μια μύγα χωρίς ανάγκη κι εκείνη η ταλαίπωρη έσερνε κατά γης τα χυμένα εντόσθιά της και τρία μερόνυχτα έκλαιγα για την σκληρότητά μου απέναντι στην κτίση και ως ώρα το θυμάμαι. (...) Το Πνεύμα του Θεού διδάσκει την ψυχή να αγαπά όλα όσα ζουν έτσι, ώστε και ένα πράσινο φύλλο του δέντρου δεν θέλει να κόψει ούτε να πατήσει ένα άνθος του αγρού». Απίστευτη ευαισθησία!

Και σύγχρονοι γέροντες έδειχναν ιδιαίτερη αγάπη στη φύση.

Ο γνωστός Αγιορείτης γέροντας π. Παΐσιος φρόντιζε ακόμη και για τα χόρτα που χωρίς λόγο τα χτυπούσαν με τα ραβδιά τους οι επισκέπτες που πήγαιναν να τον συμβουλευτούν. Όταν έβλεπε τέτοια χόρτα τσακισμένα, τα ανασήκωνε, έπαιρνε ένα ξυλαράκι και με λίγο σχοινάκι το στερέωνε επάνω τους ως ένα είδος νάρθηκα για να μην ξεραθούν πρόωρα!

Ο γέροντας της Πάτμου, π. Αμφιλόχιος, έβαζε ως κανόνα σε όσους εξομολογούνταν σ' εκείνον να φυτεύουν και να φροντίζουν στα ξερονήσια της Δωδεκανήσου ορισμένο αριθμό μικρών πεύκων — τίς «αμφιλοχίες». Και τους μαθητές της Πατριάδας Εκκλησιαστικής Σχολής τους προέτρεπε να φυτεύουν από ένα δένδρο και να το «υιοθετούν», δηλαδή να το φροντίζουν. Σήμερα το δασάκι γύρω από τη Σχολή είναι αποτέλεσμα της αγάπης των μαθητών αυτών προς τη φύση, όπως τους την ενέπνευσε ο γέροντας Αμφιλόχιος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

5. Όταν έχουμε ένα σπουδαίο έργο τέχνης μεγάλης αξίας και μοναδικότητας, ακριβώς επειδή το βλέπουμε σαν αριστούργημα, τι το κάνουμε; (...)

- Το προσέχουμε πολύ. Το προστατεύουμε από τη φθορά. Το τιμούμε. Το θαυμάζουμε και το δείχνουμε και σε άλλους να το θαυμάσουν κι εκείνοι. Θυμόμαστε με θαυμασμό κι ευγνωμοσύνη εκείνον που το έφτιαξε! Από την άκρη του κόσμου έρχονται στην Ελλάδα οι τουρίστες για να θαυμάσουν τα έργα τέχνης των αρχαίων και βυζαντινών προγόνων μας. Τι όμως κάνουμε με το ανεπανάληπτης τέχνης και σοφίας έργο της Δημιουργίας του Θεού, τη φύση; Πώς της φερόμαστε;

Η φύση είναι το σπίτι - παλάτι μας στη γη! Παράδεισο την έφτιαξε ο Θεός - Πατέρας. Μέσα σ' αυτόν τον παράδεισο, τον γεμάτο από φυτά, ζώα, νερά, φως και μυριάδες άνθη, έβαλε ο Θεός τον άνθρωπο για να ζήσει. Αυτή η γη είναι το σπίτι του ανθρώπου. Αν χαθεί ή καταστραφεί από την απληστία και την παράνομη εκμετάλλευση, θα χαθούμε κι εμείς μαζί.

Ας αγαπήσουμε λοιπόν τον Δημιουργό Θεό κι ας μετανοήσουμε. Άλλωστε όλη η κτίση χαίρεται στη μετάνοια του ανθρώπου. Όπως γράφει ο απόστολος Παύλος, κι αυτή ακόμη η άψυχη κτίση περιμένει με δυνατό πόθο τον εξαγιασμό και τη δόξα του ανθρώπου (βλ. Ρωμ. η' 19). Αυτό ζητάει όλη η φύση από εμάς, να φέρουμε τον Χριστό επί της γης. Μόνο εμείς μπορούμε να το κάνουμε. Αυτή τότε θα μας προσφέρει τα πάντα υπηρετώντας με χαρά την πηγή της ζωής, το φως του Χριστού που λάμπει μέσα μας και γύρω μας. Τότε το περιβάλλον μας θα γίνει ένας αληθινός παράδεισος!